

TURVATÖÖTAJA I, II

EESSÕNA

See kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõudeid turvatöötaja I ja II kvalifikatsioonidele.

Kutsestandardi kavandi koostas Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu juurde moodustatud turvatöö töörühm koosseisus:

Veiko Jürisson	Eesti Turvaettevõtete Liit
Marge Litvinov	AS Securitas Eesti
Olev Tamm	AS Securitas Eesti
Marek Väljari	AS Falck Koolitus
Rein Pollimann	OÜ TURKO Õppekeskus
Kaupo Kuusik /	OÜ Turvateenistus Alfastar

Ajavahemikus 10.01-20.02.2004.a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus, kuhu kaasati kõik Eesti Turvaettevõtete Liidu ja Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu liikmed.

Turvatöötaja I, II kvalifikatsioone sisaldava kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud Eesti Vabariigi ametite klassifikaatoriga, mis põhineb ametite rahvusvahelisel standardklassifikaatoril “International Standard Classification of Occupations” ehk ISCO-88-I ning turvaseaduses (RTI, 05.11.2003, 68, 461) turvatöötajale esitatud nõuetega. Arvesse on võetud Euroopa Liidu 1991.a. 18. detsembri soovituslikus otsuses 98/48/EEC esitatut.

Turvatöötaja I, II kutsekvalifikatsioone sisaldav kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Turvatöötaja I, II kutsekvalifikatsioone sisaldav kutsestandard on kinnitatud 03.03.2004 a. Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu otsusega nr. 6.

Kutsestandardis sisalduvad kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel. Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumustele ja kogemustele omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutuv olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressurside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

Kõik kutsed ei eelda kvalifikatsioonitasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

Konkreetsete teadmiste ja oskuste tasemete kirjeldused

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste komplitseeritud töövõtete valdamine tegevusvaldkonna ulatuses.

3 KUTSESTANDARDIGA SEONDUVAD STATISTILISED KOODID

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub turvateenuste osutamine muu äritegevuse all olevasse turvatöö ja juurdluse valdkonda, kood 7460.

Ametite Klassifikaatoris² kuulub turvatöötaja 5.pearühma “Teenindus- ja müügitöötajad”, kood 516 kaitseteenindajad.

4 KUTSEKVALIFIKATSIOON

Eesti keeles:	Turvatöötaja I, II
Inglise keeles:	Security guard I, II
Vene keeles:	Работник охраны I, II
Soome keeles:	Vartija I, II

Käesoleva standardi nõuded laienevad ka teistele isikutele, kelle osas ei ole kehtestatud eraldi kutsestandardit ja kelle kutsekirjeldus ühtib käesolevas standardis esitatud turvatöötaja kutsekirjeldusega.

5 KUTSEKIRJELDUS

Turvatöötaja töötab turvateenuseid osutavas ettevõttes. Ta täidab objektide valve ja kaitsega seotud ülesandeid. Turvatöötaja tegutseb talle antud pädevuse piires iseseisvalt, kuid tema tööprotsessid on suhteliselt lihtsad ja üksikasjalikult kirjeldatud ning tal tuleb juhendada standardsetest instruksioonidest. Tema tööd iseloomustavad sarnased olukorrad aga erinevad valikud. Tema tegevusvabadus on piiratud protseduurireeglitega ning tema vastutus on piiritletud enda tööülesande täitmise ulatuses.

Töö eeldab distsiplineeritust, otsustus- ja vastutusvõimet ning rutiinitaluvust. Töö eeldab veenmisoskust, korrektsust ning viisakat käitumist. Turvatöötajale on vajalik kõrgendatud emotsionaalse pinget ja stressi taluvus, võimelisus iseseisvate otsuste tegemiseks ning koostööks.

Tööülesannete täitmisel tuleb turvatöötajal täpselt jälgida kehtestatud sisekorra eeskirju ja tegevusjuhendeid. Tööaeg ja töökoht on täpselt määratletav. Turvatöötaja tööaeg on korraldatud peamiselt töögraafiku alusel vahetustena.

Turvatöötaja töö eeldab head tervist, korrektset välimust ning teenindusele orienteeritud meelelaadi ja positiivset ellusuhtumist.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Turvatöötaja I kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav põhiharidus, kutsestandardile vastav koostis ning vastamine üldfüüsilise ettevalmistuse ja tervises seisundi nõuetele. Turvatöötaja II kvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav turvatöötaja I kvalifikatsioon, vähemalt üheaastane töökogemus, kutsestandardile vastavad teadmised ja oskused ning vastamine üldfüüsilise ettevalmistuse ja tervises seisundi nõuetele. Turvatöötaja II kvalifikatsiooni võib taotleda samuti isik, kellele on omistatud kutsekvalifikatsioon tuletõrje- ja päästetöötajana, politsei-, piirivalveametnikuna või vangivalvurina ning kellel on vähemalt üheaastane töökogemus nimetatud kutsealadel.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

- 6.1.1 Põhiseadusest tulenevad õigused ja vabadused – algtase
- 6.1.2 Töösuhete alased õigusaktid - algtase
- 6.1.3 Töökeskkonna ohutus
  - 1) tervishoid ja tööhügieen
  - 2) tööohutus
  - 3) tuleohutus
  - 4) elektriõhutus
  - 5) vormiriietus ja isikukaitsevahendid
- 6.1.4 Keeleoskus (vt lisa A)
  - 1) eesti keel – kesktase
  - 2) üks võõrkeel – algtase
- 6.1.5 Arvuti kasutamine - I nõue puudub; II moodulid AO1 – AO3 (vt lisa B)

6.2 Põhioskused ja -teadmised

- 6.2.1 Kutsealaga seotud õigusaktid – I algtase, II kesktase
- 6.2.2 Klienditeeninduse alased oskused ja teadmised
  - 1) üldtunnustatud käitumisnormid ja viisakusreeglid
  - 2) turvatöötaja kutse- eetika põhitõed ja käitumiskultuur
  - 3) vastutus klientide ning nende vara ohutuse ja julgeoleku eest
- 6.2.3 Turvaettevõtte struktuur ja töökorraldus
- 6.2.4 Turvatöö
  - a) turvateenuste osutamise põhimõtted ja nõuded
  - b) objektide valve ja kaitse alused ja põhimõtted
  - c) valveobjektide eripärad
  - d) turvatöö terminoloogia
  - e) tööalane dokumentatsioon
  - f) valveseadmestiku tööpõhimõtted ja käsitlemine
  - g) sündmuskoha puutumatus ja asitõendite säilimise tagamine
  - h) oskus tegutseda ohu- ja eriolukordades
  - i) turvateenuste osutamisega seonduvad konfidentsiaalsuse nõuded ja andmekaitse
  - j) relvade ja erivahendite käitlemise tingimused ja põhimõtted
  - k) turvakontrolli läbiviimine
- 6.2.5 Turvataktika – I algtase; II kesktase
- 6.2.6 Häirekorraldus
  - 1) juhtimiskeskuse töökorraldus
  - 2) side- ja infotehnoloogiavahendid

- 6.2.7 Psühholoogia – I, II algtase
  - a) suhtlemistehnikad
  - b) kehtestav käitumine
  - c) oskus töötada meeskonnas
  - d) konfliktide ja kriisiolukordade lahendamise tehnikad
- 6.2.8 Üldkehaline ettevalmistus – I algtase; II kesktase
  - 1) üldfüüsiline treening
  - 2) enesekaitse ja kinnipidamistehnikad;
  - 3) sporditervishoid
- 6.2.9 Erakorraline meditsiin – I, II algtase
  - 1) inimese anatoomia ja füsioloogia
  - 2) kannatanu üldseisundi hindamine
  - 3) olukorra hindamine sündmuskohal
  - 4) traumad ja joobeseisundid
  - 5) esmaabi osutamine
  - 6) kannatanu transport
- 6.2.10 Objektide valve ja kaitse taktika nõuete analüüs ja selgitamine - I nõue puudub
- 6.2.11 Rahaveo eeskiri – I nõue puudub
- 6.2.12 Veoste saatmise põhimõtted ja taktika - I nõue puudub
- 6.2.13 Isikukaitse põhimõtted ja oskus korraldada isikukaitset - I nõue puudub

6.3 Isikuomadused ja võimed

- 1) kohanemisvõime, pingetaluvus
- 2) vastutusvõime, usaldusväärsus
- 3) kohusetunne, enesedistsipliin
- 4) täpsus, korrektsus
- 5) teenindusvalmidus
- 6) suhtlemisjulgus
- 7) visuaalne mälu
- 8) otsustusvõime
- 9) füüsilise pingutuse võime ja vaimselt terve

7 KEHTIVUSE AEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevat nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtaase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL/ICDL – The European Computer Driving Licence/The International Computer Driving Licence) tõendab selle omaja praktilisi põhioskusi laiatarbe tarkvara kasutamisel. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik).

7 moodulit:

AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond

AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus

AO3 – Tekstitöötlus

AO4 – Tabelitöötlus

AO5 – Andmebaasid

AO6 – Esitlus

AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon

AO1 INFOTEHNOLOOGIA PÕHIMÕISTED JA INFOÜHISKOND

1. Põhimõisted
2. Riistvara
3. Mälu
4. Tarkvara
5. Arvutivõrgud
6. Arvutid igapäevaelus
7. Infotehnoloogia ja ühiskond
8. Turvalisus, õiguskaitse ja seadusandlus
9. Infotehnoloogia ja Eesti

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUS

1. Elementaarioskused
2. Töölaud
3. Failihaldus
4. Failide lihtne redigeerimine
5. Prindihaldus

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Alustamine
2. Põhioperatsioonid
3. Kujundamine (vormindamine)
4. Dokumendi viimistlemine
5. Printimine
6. Muud oskused

AO4 TABELITÖÖTLUS

1. Elementaarioskused
2. Põhioperatsioonid
3. Valemid ja funktsioonid
4. Kujundamine (vormindamine)
5. Diagrammid ja objektid
6. Printimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Alustamine
2. Andmebaasi loomine
3. Vormi kasutamine
4. Informatsiooni otsimine
5. Aruanded

AO6 ESITLUS

1. Elementaarskused
2. Põhitegevused
3. Vormindamine
4. Graafika ja diagrammid
5. Printimine ja levitamine
6. Slaidiseansi efektid
7. Slaidiseansi vaatamine

AO7 INFORMATSIOON JA KOMMUNIKATSIOON

1. Veebi kasutamise elementaarskused
2. Veebis navigeerimine
3. Otsing veebis
4. Järjehoidjad (bookmarks)
5. Elektronposti kasutamise elementaarskused
6. Kirjavahetus
7. Adresseerimine
8. Postkasti haldamine
9. Listid ja uudisgrupid